

"Bor man norr om Dalälven är man bortglömd..."

TRÄETS ZORN SKAPAR KULTURSTIPENDIUM

● Träets Anders Zorn har han kallats, bonden Erik Skogh i Årsunda, som sprider kultur från sin gamla släktgård i Berga.

På Jugasgården är Erik Skogh lantbrukare, men en mångsidig sådan. Filolmusiken är ett av hans stora livsintressen. Han har cyklat runt i bygderna och tecknat upp gamla låtar. Men han skapar konst också.

På kvällar, nätter och på lediga söndagar skapar Erik Skogh. Och så har han inrättat ett kulturstipendium för landsbygdens kulturarbetare.

— Bor man på landsbygden norr om Dalälven är man bortglömd. Därför har jag velat skapa en uppmuntran för folkmusiker och hembygdsforskare, säger Jugas-Erik.

— Sidan 14 —

Stora salen i Jugas-gården i Berga, Årsunda, har bonden och konstnären Erik Skogh fyllt med konst, tavlor, teckningar och bildhuggeriarbeten

Den blide Bergabonden — en skapande konstnär

Polskan går på Jugas!

Erik Skogh i Årsunda är en mångsidig bonde, som gärna låter sin fiol spela gammal folkmusik, som han själv upptecknat vid otaliga cykelturer i bygden.

Årsundas fiolkung bor i den gamla Jugasgården i Berga by, och flera av gårdens rum är fyllda av konstverk, tavlor och bildhuggeri-arbeten. Erik Skogh är nämligen konstnär också vid sidan av det dagliga knoget med traktorn och korna i ladugården.

Erik Skogh — konstnär och bonde.

Fantasin är stor hos Erik Skogh, en hackspett som han huggit i furu på lediga kvällar och söndagar.

Polskan går på Jugasgården. Erik Skogh är en kulturpersonlighet, riksspelman och konstnär och bonde.

”Det man skapat är kanske inte bara joll”

Jugasgården ligger i Berga by mellan Främlingshem och Årsunda. Bilarna dammar förbi på landsvägen, medan gården är inbäddad i skärblommiga äppelträd. Den gamla rödmålade släktgården med gula maskrosor på gårdsplan och frodiga pelargonier i fönstren bebos av bonden Erik Skogh och hans familj.

Erik Skogh är lantbrukare och har så här på våren bråda tider med värbruk och vedhuggning. Men han hinner med mycket annat också, Bergas kulturpersonlighet, Jugas-Erik.

Fiolen hamnar ofta under hakan, och Erik spelar upp de gamla polskorna efter Finnfalls-Per-Olof och andra av bygdens spelmän. Flera rum i huset är också fulla av konstnärliga alster, tavlor, teckningar, bildsniderier, smidesarbeten...

● Gammla släktgård

— Några fritidsproblem har jag då inte, säger Jugas-Erik.

Vid den gamla släktgården med anor från 1500-talet, den förste kände brukaren hette Jon Olofsson på kung Sigismunds tid, står tiden stilla. Långt borta brusar trafiken, på färgårdsbacken pickar hönsen och på farstubron till timmerborgen står Erik Skogh.

Han har unnat sig en paus i bondearbetet. Gården har han tagit vid efter sin svärfar, själv är han Årsundafödd, men har tidigare arbetat inom industri och kontor. Men nu har han lämnat heten och jättet.

Det är bara vid midsommar som det blir jäktigt för Jugas-Erik.

— Det är meningen att vi spelmän i Årsunda ska spela på midsommarfesten vid Svens som vanligt, säger Erik. Han talar ett fint sockenmål, och han berättar gärna om hembygdsförningens aktiviteter, något som ligger honom varmt om hjärtat.

— Det behövs några som bevarar och levandegör det gamla. Bygden är död utan hembygdsvårdarna, där har vi landsbygdsens kärna.

● Riksspelman

Folkkulturen är Erik Skoghs brinnande livsintresse.

— I yngre dagar cyklade man ju runt och tecknade upp gammal folkmusik. Sådana skatter det fanns i folkdjupet! Många av låtarna spelar han själv med sin fiol, och riksspelman har han blivit på köpet. 1943 var han med och bildade Gästriklands spelmansförbund.

— Alla möjliga tillställningar har man fått spela på, säger Erik. Kryckeståtar, bröllop, danser, men den genuina spelmansmusiken med sin realism är ändå det finaste.

Realismen — den återfinns också i Jugas-Eriks konstnärsskap.

Den gamla släktgården, som i respekt för färderna inte restaurerats sönder, har flera rum bara med tavlor och annan konst.

ibland rinner inspirationen till, till och med då Jugasbonden sitter på traktorn och harvar. En konstnärssjäl har han alltid varit, den blide Bergabonden, och varje år producerar han många fina alster från konstnärslan på vinden därhemma.

— Det är mest bildhuggeri numera, berättar Erik. Och så olja, teckning och akvarell. Ibland blir det smidesarbeten också.

Jugasgårdens sal på övre botten är fullkomligt dränkt av konst. Alla bord och bänkar pryds av sniderier och tavlor, på alla väggar hänger det tavlor, ofta i hemsnickrade ramar.

● Parisstipendium

Erik Skogh är konstnären som mest målat och snidat för sitt eget höga nöjes skull, bara för att tillfredsställa sig själv, men för tio år sedan fick han ett Parisstipendium.

— Det blev en knuff framåt. Då fick man mera tro på sig själv. Med ryggsäck och målargrejor knatade han runt i franska städer och fångade intryck. Parisvistelsen betydde mycket för Årsundabonden, som sedan dess ägnat många nätter och söndagar åt skapandets glädje.

Träets Zorn har han kallats, Erik Skogh. Och den hederstiteln är han själv mycket stolt över. Han jobbar väldigt gärna med furan, hugger och formar motiv. Oändliga är porträtten på gamla Årsundamän, roliga profiler.

— Det är hembygden som jag vill gestalta med min konst, berättar Erik. Jag går i skogarna och tar med mig hem växta naturformationer, som går att förvandla till gubbar.

Går man runt i Erik Skoghs enorma konstsamlingar återfinns t ex prins Eugen skuren i furu, trillingjätten Petrus Nordin i porträtt, och som ett monument över svenske bonden och odlaren har Erik skapat ett bildverk över sin egen morfar.

● Egen stiftelse

Nizzamotiv och bilder från Storsjön i Årsunda — allt finns med i Erik Skoghs produktion. Han har också fått ett arbetsstipendium, som han förvandlat till en stiftelse, som brukar dela ut medaljer och diplom.

— Min stiftelse för norrländskt kulturliv för oegennyttigt arbete, som det högtidligen heter, syftar till att uppmärksamma kulturarbetare på landsbygden. Norr om Dalälven glöms många människor som arbetar i det tysta, bort.

Erik Skogh brukar fara runt och hedra folkmusiker, hembygdsforskare och andra kulturens odalmän. Förutom diplom och en medalj får stipendiaten alltid en relief i keramik, en kopia av Erik Skoghs egen huggna bild ”Spelmansarvet”. Bobbergs fajans fick på sin tid gjuta reliefen.

● Fiolkungen

Han har mång järn i elden, Årsundas konstnärlige bonde i Berga. Fiolkungen är hans stora intresse, det konstnärliga skapandet en del av hans liv, lantbruket och arbetet med myllan hans grund. Han håller just nu på med att ge ut ett häfte med musik av gamla Årsundaspelmän, musik som spelats vid årets fester och livets högtider, kryckeståtsmusik, gästbudstoner och danspolskor.

Det är en skapande kraft som bor på Jugasgården i Berga, Erik Skogh — konstnär och bonde.

— TORD ANDERSSON